

Eduskunnan talousvaliokunnalle

TaV@eduskunta.fi

Asia: HE 120/2025 vp

Kirjallinen lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi kuluttajansuojalain muuttamisesta ja eräiden kuluttajaluottojen välittäjistä sekä niihin liittyviksi laeiksi

Kuluttajaliitto ry (jälj. Kuluttajaliitto) kiittää mahdollisuudesta antaa eduskunnan talousvaliokunnalle kirjallinen lausunto otsikkoasiasta. Kuluttajaliitto pitää esitystä yleisesti kannatettavana ja toteaa, että esitetyt muutokset ovat perusteltuja. Kuluttajaliitto esittää kohteliaimmin seuraavat huomiot:

1. Luottokelpoisuuden arviointi

Hallituksen esityksessä kuluttajansuojalain 7 luvun 14 §:n 1 momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että luottokelpoisuuden arviointi olisi tehtävä huolellisesti ja kuluttajan edun mukaisesti. Arviointi olisi tehtävä kuluttajan tuloja, menoja ja muita taloudellisia olosuhteita koskevien, kyseessä olevan luoton luonteeseen, keston, arvoon ja riskeihin nähden tarpeellisten ja oikeasuhteisten tietojen perusteella, jotka tulee hankkia kuluttajalta, luottotietorekisteristä ja tarvittavista muista lähteistä.

Kuluttajaluottodirektiivin johdanto-osan 55 kappaleen mukaan luotonantajan olisi otettava huomioon merkitykselliset seikat ja erityisolosuhteet arvioidessaan kuluttajan kykyä täyttää luottosopimuksen mukaiset velvoitteensa. Kuluttajaliitto katsoo, että tämä kuluttajan erityisolosuhteiden huomiointi tulisi varmistaa sisällyttämällä yksilöllinen harkinta yhtenä vaatimuksena kuluttajansuojalain 7 luvun 14 §:ään.

Yksilöllinen luottokelpoisuuden arviointi edistäisi kuluttajien luottokelpoisuuden parempaa toteutumista, ehkäisisi velkaongelmia ja suojaisi kaikkia kuluttajia ylivelkaantumiselta. Samalla yksilöllinen harkinta parantaisi niiden maksukykyisten kuluttajien asemaa, joiden tulovirta on jostakin epätyypilliseksi katsottavasta tilanteesta huolimatta vakaa. Kuluttajaliitto pyytää ystävällisesti valiokuntaa harkitsemaan, että valiokunta edellyttäisi arvioinnin yksilöllisyyttä mietinnössään.

Lisäksi hallituksen esityksessä ehdotetaan, että luotonantajan rikkoessa luottokelpoisuuden arviointia koskevaa velvollisuuttaan kuluttajalla ei olisi velvollisuutta maksaa luoton korkoa eikä muita luottokustannuksia lainkaan. Luottokelpoisuuden arvioinnin laiminlyöntiä koskeva ehdotus perustuu direktiivin seuraamuksia koskevaan säännökseen sekä aiemman kulutusluottodirektiivin vastaavan sisältöistä seuraamuksia koskevaa säännöstä koskevaan unionin tuomioistuimen ratkaisukäytäntöön.

Kuluttajaliitto pitää ehdotusta perusteltuna. Ankaru arviointivelvollisuuden laiminlyöntiä koskeva seuraamus mahdollistaa sen, että luotonantajat toimivat vastuullisesti ja kuluttajat tietävät luottoa saadessaan pystyvänsä täyttämään omat luotosta johtuvat velvoitteensa.

2. Neuvontapalvelujen markkinointi

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että kuluttajansuojalain 7 luvun hyvää luotonantotapaa koskevaan 13 §:ään lisättäisiin uusi 1 a kohta, jossa edellytettäisiin nimenomaisesti, että luotonantaja ei neuvontapalveluita tarjotessaan markkinoi neuvontapalveluita siten, että markkinointi on omiaan hämärtämään kuluttajan ymmärrystä siitä, että kyseessä on luotonannosta erillinen palvelu.

Kuluttajaliitto kannattaa täsmennystä. On olennaista, että kuluttajat hahmottavat neuvontapalvelun tosiasiallisen luonteen ja että neuvontapalveluja ei tarjota tavalla, joka voisi heikentää kuluttajan kykyä ymmärtää neuvontapalvelun merkitystä suhteessa luotonantoon.

3. Ennakkotietojen ja sopimusehtojen saavutettavuus etämyynnissä

Hallituksen esityksessä ehdotetaan lisättäväksi kuluttajansuojalain 6 a luvun 11 §:ään uusi 4 momentti, jonka mukaan ennakkotiedot ja sopimusehdot olisi pyynnöstä toimitettava kuluttajille soveltuvassa ja saavutettavassa muodossa.

Jatkovalmistelussa säännöksen sanamuotoa päädyttiin lausuntopalautteen perusteella muuttamaan siten, että säännöksestä poistettiin vammaisuus edellytyksenä tietojen pyytämiselle saavutettavassa muodossa. Kuluttajaliiton näkökulmasta muutos on perusteltu. Kuluttajaliitto pitää tärkeänä, että kuka tahansa voi pyynnöstä saada ennakkotiedot ja sopimusehdot itselleen soveltuvassa ja saavutettavassa muodossa.

Kuluttajaliitto kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että tiedot ovat edelleen saatavilla saavutettavassa muodossa vain pyydettyä. Jos tiedot olisivat lähtökohtaisesti tarjolla kaikille kuluttajille saavutettavassa muodossa ilman erillistä pyyntöä, edistäisi se yhdenvertaisuutta ja tietojen helppoa saatavuutta sekä vähentäisi kuluttajan taakkaa tiedon hankinnassa. Saavutettavuusvaatimukset voidaan toteuttaa kustannustehokkaasti yhdessä ja samassa kaikille suunnatussa dokumentissa. Kuluttajaliitto näkee, että sääntelyn tulisi ohjata tähän eikä erillisiin ja vain pyynnöstä toimitettaviin saavutettaviin asiakirjoihin.

Mikäli ennakkotiedot ja sopimusehdot toimitetaan saavutettavassa muodossa vain pyynnöstä, Kuluttajaliitto toteaa, että tiedon tästä mahdollisuudesta tulisi olla selvästi näkyvissä ja helposti löydettävissä. Lisäksi asiakirjat tulisi toimittaa kuluttajalle viivytyksettä.

Helsingissä 14.10.2025

Kuluttajaliitto ry

Viivi Kuosa, juristi, OTM